

Bruxelles, den 18.11.2013
COM(2013) 791 final

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET
om gennemførelsen af det europæiske genopretningsprogram for energiområdet

{SWD(2013) 457 final}
{SWD(2013) 458 final}

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

om gennemførelsen af det europæiske genopretningsprogram for energiområdet

I FREMSKRIDT I GENNEMFØRELSEN AF PROGRAMMET

Det europæiske genopretningsprogram for energiområdet (genopretningsprogrammet)¹ yder finansiell støtte til udvalgte højstrategiske projekter på tre områder i energisektoren, nemlig gas- og elforbindelser, offshorevindkraftanlæg og CO₂-opsamling og -lagring. Ved at medfinansiere disse projekter bidrager programmet til, at Unionen kan gøre fremskridt med sine energi- og klimapolitiske målsætninger, dvs. sikring og spredning af energiforsyningen, gennemførelse af et velfungerende indre energimarked samt reduktion af drivhusgasemissioner.

Størstedelen af de budgetmidler, der var til rådighed, blev tildelt 59 initiativtagere og 61 projekter under følgende delprogrammer: gasinfrastruktur (1 363 mio. EUR), elinfrastruktur (904 mio. EUR), offshorevindkraftanlæg (565 mio. EUR) samt CO₂-opsamling og -lagring (1 000 mio. EUR). Samlet set var der ved udgangen af 2010 truffet tilskudsbeslutninger og indgået tilskudsaftaler for et samlet beløb på 3 833 mio. EUR, dvs. 96,3 % af genopretningsprogrammets samlede budget. Et beløb på 146 mio. EUR, som der ikke kunne disponeres over til projekter i disse sektorer inden fristens udløb den 31. december 2010, blev overført til en ny finansiell facilitet, nemlig den europæiske energieffektivitetsfond (EEEF)², der fokuserer på investeringer i energieffektivitet og vedvarende energi.

Siden sidste års rapport (COM(2012) 445 final) er der løbende gjort fremskridt med gennemførelsen af genopretningsprogrammet. Et betydeligt antal projekter er nu afsluttet, mens andre er i gang og snart vil være operationelle. Denne rapport indeholder kvalitative oplysninger om situationen siden sidste rapport (august 2012) samt oplysninger om betalinger og frigørelser fra programmets start indtil juni 2013. Den giver også en oversigt over den aktuelle situation og midtvejsevalueringen af EEEF (se arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene).

(1) Succeshistorier

Gas- og elinfrastruktur

Set fra en energipolitisk synsvinkel lykkedes det programmet at forbedre den måde, hvorpå det indre marked for gas og elektricitet fungerer: Det bidrager til at øge sammenkoblingskapaciteten og til at sikre en bedre integration mellem EU's vestlige og østlige dele. Programmet hjælper nogle medlemsstater, især de baltiske lande og Den Iberiske Halvø, med at nå målet for elektricitetssammenkobling på 10 %. Det har skabt yderligere oplagringskapacitet i medlemsstaterne i EU's udkantsområde og i Central- og Østeuropa. Det har bidraget til gennemførelsen af et tovejsgasrørledningsnet i Europa og til opfyldelsen af N-1-kravet i infrastrukturstandarden, jf. forsyningssikkerhedsforordningen³.

Projekterne vedrørende reversering af gasstrømmen i Central- og Østeuropa er i gang og afværgede en gasforsyningskrise under kuldebølgen i februar 2012.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 663/2009 af 13. juli 2009 om et program til støtte for den økonomiske genopretning i form af fællesskabsstøtte til projekter på energiområdet, EUT L 200 af 31.7.2009, s. 39.

² Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1233/2010 af 15. december 2010 om ændring af forordning (EF) nr. 663/2009, EUT L 346 af 30.12.2010, s. 5.

³ Forordning (EF) nr. 994/2010 af 20. oktober 2010, EUT L 295 af 12.11.2010.

Styrkelsen af sammenkoblingsmulighederne både for gas og elektricitet har bidraget til integrationen af det indre marked. De mest fremtrædende eksempler herpå er følgende: gassammenkoblingerne i korridoren mellem Afrika, Spanien og Frankrig, elsammenkoblingerne mellem Portugal og Spanien, der bidrager til udviklingen af det iberiske elmarked, elsammenkoblingen mellem Det Forenede Kongerige (Deeside) og Den Irske Republik (Meath) med henblik på etablering af et regionalt marked mellem Det Forenede Kongerige og Irland og elsammenkoblingerne i Østersøområdet og deres integration i Nordpool-markedet.

Offshorevindkraftanlæg (OWE)

Gennem støtte fra genopretningsprogrammet til levering og installation af innovative fundamenter og elproducerende vindmøller er anlæggelsen af de første store (400 MW) havvindmølleparker, der er placeret langt fra kysten (over 100 km) og på dybt vand (over 40 m), blevet sikret. Støtten fra genopretningsprogrammet har således været medvirkende til, at man til de udvalgte projekter i den tyske og belgiske del af Nordsøen kunne opnå de nødvendige lån fra bankkonsortier med henblik på finansiel afslutning. Genopretningsprogrammets aktiviteter på Thornton Bank i Belgien blev afsluttet i september 2011, og den første elektricitet fra offshorevindkraftanlæg, der er medfinansieret af genopretningsprogrammet, blev allerede leveret til det tyske net i efteråret 2010.

Med hensyn til integrationen af offshorevindkraftanlæg har genopretningsprogrammets medfinansiering været af afgørende betydning for den endelige investeringsbeslutning vedrørende projektet "Kriegers Flak – kombineret netløsning" i Østersøen. Dette flagskibsprojekt er den første offshoresammenkobling, der både anvendes som forbindelse mellem havvindmølleparker og som grænseoverskridende sammenkoblingslinje. Det vil anvende innovativt HVDC VSC-udstyr (højspændt jævnstrømsoverføring) og udgør en vigtig første byggesten i den modulære udvikling af et offshorenet.

Mere generelt omfattede en uafhængig midtvejsevaluering⁴, der blev foretaget i 2011, en dybtgående analyse af virkningerne af genopretningsprogrammet. Det ser ud til, at programmet gennem iværksættelse af anlægsarbejder og indkøb af udstyr og halvfabrikata allerede har betydelig indvirkning på realøkonomien.

En række projekter er nu afsluttet, og andre er godt på vej, mens projektgennemførelsen i nogle tilfælde fortsat udgør en udfordring og forløber langsommere end oprindeligt planlagt, sådan som det er beskrevet i de følgende kapitler. Den økonomiske situation viste sig at være en særlig udfordring for delprogrammet vedrørende opsamling og lagring af CO₂.

(2) Indhøstede erfaringer

Genopretningsprogrammet er det første eksempel på storstilet støtte fra EU-budgettet til energisektoren, som forvaltes gennem direkte tilskud til virksomheder.

Men til trods for de fremskridt, der er gjort, stødte sektoren på strukturelle hindringer i forbindelse med gennemførelsen.

Integrationen i offshorevindenerginettet lykkedes delvist til trods for nogle tekniske problemer, som energivirksomhederne endnu ikke har løst. I det store hele var medlemsstaterne ikke tilstrækkeligt proaktive i den vellykkede gennemførelse af genopretningsprogrammet. Utilstrækkeligt samarbejde mellem de nationale regeludstedende myndigheder kan i nogle tilfælde skabe stor usikkerhed om de forretningsmæssige fordele for initiativtagerne. Dette aspekt er især afgørende for visse nye havvindmølleprojekter.

⁴ http://ec.europa.eu/energy/evaluations/doc/2011_eepr_mid_term_evaluation.pdf

Et fælles problem for de tre delprogrammer ligger i de komplekse og langsommelige tilladelsesprocedurer. Kommissionen tog hensyn til disse vanskeligheder og erfaringerne fra gennemførelsen af genopretningsprogrammet ved udarbejdelsen af Europa-Parlamentets og Rådets nye forordning (EU) nr. 347 af 17. april 2013 om retningslinjer for den transeuropæiske energiinfrastruktur⁵. Forordningen indeholder bestemmelser, der tager sigte på at fremskynde tilladelsesprocedurer, fastsætte en frist på tre et halvt år for beslutningen om meddelelse af tilladelse og øge gennemsigtigheden og offentlighedens deltagelse. Den omfatter også foranstaltninger til udvikling af lovgivningsmæssige incitamenter og til om nødvendigt at yde finansiel bistand.

Endvidere havde infrastrukturprojekterne problemer med at opnå langfristet finansiering på konkurrencemæssige vilkår. Dette er fortsat et vigtigt problem. Kommissionens forslag om "Connecting Europe-faciliteten" (CEF)⁶, en tværsektoriel infrastrukturfond, skal bistå projekter med at sammensætte og drage nytte af den nødvendige finansieringspakke. Den manglende kommercielle rentabilitet, der kendetegner projekter af europæisk betydning, vil blive afhjulpet med CEF-tilskud. Endvidere bør de finansielle instrumenter under CEF hjælpe projektinitiativtagerne med at opnå den nødvendige langsigtede finansiering af deres projekter ved at tiltrække nye grupper af investorer (pensions- og forsikringsfonde) og mindske visse risici. Initiativet vedrørende projektobligationer, der er et af de finansielle instrumenter, som er foreslået under CEF, er allerede blevet stillet til rådighed for projektinitiativtagere i en "pilotfase" ved anvendelse af de budgetmidler, der er til rådighed på budgettet for 2007-2013. Den første projektobligation blev lanceret i juli 2013 med støtte fra Den Europæiske Investeringsbank, der er Kommissionens partner i forbindelse med dette initiativ, og der forventes yderligere tiltag senere i 2013.

I overensstemmelse med hensigten muliggjorde finansieringen af genopretningsprogrammet en hurtig påbegyndelse af CCS-projekterne. Men som man allerede var klar over fra programmets begyndelse, var det aldrig hensigten, at finansieringen af genopretningsprogrammet skulle dække alle de meget høje investerings- og driftsomkostninger ved CCS-projekterne. Den lave CO₂-pris i emissionshandelssystemet (ETS) har gjort, at forretningsudsigterne for CCS på kort og mellemlang sigt ikke er gunstige. Derudover gør den aktuelle økonomiske situation det vanskeligere for projekter at opnå den nødvendige supplerende finansiering. Derfor er CCS-delprogrammet behæftet med stor usikkerhed, som risikerer at underminere en vellykket gennemførelse.

Deling af viden om CCS er afgørende for en vellykket implementering af teknologien. CCS-projektnettet blev oprettet inden for rammerne af CCS-delprogrammet under genopretningsprogrammet henblik på at udveksle erfaringer og bedste praksis. Det er det første videndelingsnet af denne type på verdensplan, og dets medlemmer (CCS-projekter under genopretningsprogrammet og Sleipner-projektet i Norge) arbejder sammen og udarbejder fælles retningslinjer for "god praksis". Netværket offentliggjorde endvidere rapporter om de erfaringer, der er indhøstet med projekter vedrørende CO₂-lagring, offentlig deltagelse og tilladelser.

Med hensyn til CO₂-opsamling og -lagring (CCS) fremadrettet vedtog Kommissionen den 27. marts 2013 (COM(2013) 180 final) en meddelelse og bekræftede på ny, at *"der kræves en omgående politisk reaktion på den primære udfordring, som er at stimulere investeringer i CCS-demonstration, så det kan undersøges, om der efterfølgende kan implementeres og etableres en CO₂-infrastruktur. Det første skridt på vejen er derfor at sikre vellykket*

⁵ EUT L 115 af 25.4.2013, s. 39.

⁶ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af Connecting Europe-faciliteten, KOM(2011) 665.

demonstration af CCS i Europa i kommerciel skala, hvilket vil bekræfte teknologiens tekniske og økonomiske levedygtighed som en omkostningseffektiv foranstaltning til at reducere drivhusgasemissionerne i elproduktions- og industrisektoren".

Sammen med vedtagelsen af CCS-meddelelsen blev der holdt en offentlig høring med frist til den 2. juli, og der blev modtaget mere end 150 svar⁷. Kommissionen vil senere på efteråret offentliggøre et resumé af svarene sammen med de individuelle bidrag på det offentlige høringswebsted⁸.

(3) Næste skridt for projekterne

Bortset fra de projekter, der allerede er fuldført, kan de resterende projekter opdeles i to hovedkategorier: igangværende projekter, hvor den finansielle støtte bør fortsætte, og projekter, der ikke forløber tilfredsstillende, og for hvilke Kommissionen vil træffe beslutning om at afbryde støtten.

For otte vigtige infrastrukturprojekter har støttemodtagerne ikke været i stand til at træffe en endelig investeringsbeslutning eller gennemføre projektet efter den oprindelige tidsplan. For ét projekt, nemlig HVDC Hub, har initiativtageren indvilliget i at afslutte projektet. For to andre projekter (Aberdeen offshorevindkraftanlæg og gravitationsfundamenter) forventes den endelige investeringsbeslutning at blive truffet inden for de næste seks måneder. For Cobra Cable-projektets vedkommende arbejder Kommissionen på at opnå sikkerhed for, at den endelige investeringsbeslutning vil blive truffet senest medio 2016. Såfremt dette ikke sker, kan det føre til, at Kommissionen bringer støtteaftalen til ophør.

Kommissionen kan derfor træffe beslutninger om at afbryde den finansielle støtte til fire gasprojekter (ITGI Poseidon, Nabucco, Galsi og reverseringsprojektet i Rumænien). Afbrydelsen af den finansielle støtte foregriber dog ikke, at disse gasprojekter kunne blive betragtet som projekter af fælles interesse⁹ for Europa i forbindelse med gennemførelsen af retningslinjerne for TEN-E-infrastrukturer.

Med hensyn til de seks CCS-demonstrationsprojekter vil genopretningsprogrammets foranstaltninger vedrørende et af projekterne være afsluttet i oktober 2013 (Compostilla), tre er blevet afbrudt, og de resterende to vil sandsynligvis ikke blive fuldført uden en yderligere, betydelig finansiell indsats fra medlemsstaternes og/eller sektorens side.

Kommissionen har ved brev officielt underrettet de virksomheder, der er omfattet af en ophørsprocedure.

I det arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, der ledsager denne rapport, gøres der status over det enkelte projekt.

Den europæiske energieffektivitetsfond har været operationel siden juli 2011. Ud over denne rapport fremlægges der i form af et arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene en særlig rapport om en midtvejsevaluering.

II SITUATIONEN GENERELT

Ved udgangen af 2012 var 20 projekter ud af 61 allerede fuldt teknisk afsluttet, og der var reelt blevet udbetalt et samlet beløb på 1 416 970 178,64 EUR til støttemodtagerne (juni 2013).

⁷ http://ec.europa.eu/energy/coal/ccs_en.htm

⁸ http://ec.europa.eu/energy/coal/ccs_en.htm

⁹ Kommissionen vedtog ved en delegeret forordning en første liste over projekter af fælles interesse den 14. oktober 2013.

Udbetalingstempoet er fortsat lavt, men dette bekræfter vanskelighederne i forbindelse med planlægningen af så store og komplekse projekter. Komplexiteten af de anvendte teknologier, især i forbindelse med offshorevindkraftanlægs integration i forsyningsnettet og CCS, vanskelighederne for de offentlige myndigheder på såvel forvaltningsmæssigt som reguleringsmæssigt plan med at tilvejebringe en passende lovgivningsmæssig ramme, manglende offentlig accept samt problemer i forbindelse med miljøspørgsmål og offentlige indkøb har alle været yderligere udfordringer for projektinitiativtagerne. Endvidere er tilladelsesproceduren skyld i mange af forsinkelserne.

På nuværende tidspunkt er der blevet inddrevet uudnyttede midler på 42 mio. EUR fra det tyske CCS-projekt. Der blev frigjort 12 mio. EUR fra de afbrudte elektricitets- og gasinfrastrukturprojekter. Dette kan delvis forklares ved, at de endelige omkostninger er mindre end de oprindeligt skønnede omkostninger.

1. Gas- og elinfrastruktur

– Genopretningsprogrammets delprogram vedrørende infrastruktur støtter 44 projekter inden for tre vigtige aktivitetsområder.

Projekterne gennemføres af transmissionssystemoperatørerne i hver medlemsstat eller af projektinitiativtagerne. Der er blevet disponeret over et beløb på 2 268 mio. EUR, hvoraf ca. 777 mio. EUR, dvs. 34,25 %, er blevet udbetalt til støttemodtagerne pr. juni 2013. Betalingerne er betinget af projektinitiativtagernes faste tilsagn om at gennemføre projektet gennem en endelig investeringsbeslutning.

Projekterne omfatter tre områder:

– Projekter vedrørende gasinfrastruktur og -oplagring: Infrastrukturen for transport og handel på tværs af EU skal integreres yderligere ved at etablere de manglende sammenkoblinger mellem medlemsstaterne. Yderligere diversificering af EU's energikilder og -veje bør fortsætte, herunder flydende naturgas (LNG).

– Projekter vedrørende reversering af gasstrømmen: Under gasforsyningskrisen mellem Rusland og Ukraine i 2009 blev gasforsyningen til de fleste medlemsstater i Central- og Østeuropa afbrudt, ikke på grund af mangel på gas i Europa, men fordi den eksisterende infrastruktur manglede teknisk udstyr og kapacitet til at vende gasstrømmen fra øst-vest til vest-øst. Finansiering fra genopretningsprogrammet ydede støtte til at løse dette problem, og der er nu etableret en infrastruktur til reversering af gasstrømmen i Central- og Østeuropa.

– Elinfrastrukturprojekter: Integration af en stigende mængde elektricitet fra forskellige vedvarende energikilder kræver enorme investeringer i ny infrastruktur. Endvidere er en række medlemsstater stadig "energiøer", fordi de har ringe sammenkoblinger til deres naboer og det indre energimarked.

1.1 Hittidige fremskridt

Indtil nu er 19 ud af de 44 projekter blevet afsluttet sammenlignet med 13 i begyndelsen af 2012. I **elsektoren** er fire projekter blevet afsluttet. De resterende otte projekter skrider godt frem, og nogle projekter forventes at være afsluttet senest i 2014. I **gassektoren** er 15 projekter blevet afsluttet, og 13 skrider planmæssigt frem. De fleste (10 ud af 15) af reverserings- og sammenkoblingsprojekterne i Central- og Østeuropa er afsluttet. Midler fra genopretningsprogrammet gjorde det muligt at sikre projekternes finansiering og dermed at blive operationelle straks. Dermed er både gasnettets sikkerhed og pålidelighed blevet forbedret, forsyningssikkerheden og diversificeringen øget, og kritiske flaskehalse fjernet.

Følgende eksempler kan fremhæves: Midler fra genopretningsprogrammet har sikret tilvejebringelsen af projektet til udvikling af Larrau-gasledningsforeningen ved at opgradere

det spanske net (Vilar de Arnedo-kompressionsstationen, rørledningen mellem Yela og Vilar de Arnedo) og det franske net (Béarn Artery). Forsynings sikkerheden i regionen og konkurrencen på markedet vil således blive øget, og det iberiske gasmarked vil blive bedre integreret i resten af det europæiske gasmarked.

Færdiggørelsen af de to elsammenkoblinger mellem Portugal og Spanien i 2011, nemlig i Douro- og Algarve-regionen, medvirkede til tilkoblingen til vedvarende energikilder. Midler fra genopretningsprogrammet bidrog betydeligt til at opgradere og udvide det portugisiske net og dermed til at øge udvekslingen af kapacitet med Spanien.

Midler fra genopretningsprogrammet støttede også etableringen af den første elsammenkobling mellem Irland og Storbritannien. Ved at bidrage til øget elsammenkoblingskapacitet og gøre det muligt at integrere offshorevindkraftanlæg har denne sammenkobling øget forsyningssikkerheden og diversificeringen af energikilderne for Irland.

Tre projekter under genopretningsprogrammet i Østersøområdet tager sigte på at forbedre det indre energimarkeds funktion og sikre ensartede vilkår. Når disse projekter er afsluttet, vil de bidrage væsentligt til at øge forsyningssikkerheden, skabe mulighed for handel med elektricitet og reducere regionens importbehov.

Til trods for de gode fremskridt, der er gjort, kæmper fire projekter i gassektoren dog med alvorlige forsinkelser, der kan føre til, at de bliver afbrudt:

- Udbuddet vedrørende den endelige forsyningsrute for Shah Deniz-ressourcerne mellem **Nabucco-** og **TAP-projektet** (sidstnævnte projekt er ikke omfattet af genopretningsprogrammet) blev vundet af TAP. Shah Deniz-konsortiets afgørelse vil få konsekvenser for tilskuddet fra genopretningsprogrammet.

- Ved en afgørelse af 18. maj 2013 besluttede det algeriske gasselskab for tredje gang at udsætte afgørelsen om anlægget af rørledningen mellem Algeriet og Italien (Galsiprojektet). Derved forsinkes dette projekt, der støttes af genopretningsprogrammet, væsentligt. Godkendelserne til opførelsen af projektet er endnu ikke blevet meddelt efter fem års sagsbehandling, og der er endnu ikke indgået kommercielle aftaler om gasforsyningen.

- ITGI Poseidon-projektet har vanskeligheder med at sikre de gaskilder, der er nødvendige for at understøtte dets opførelse.

- Endelig er reverseringsprojektet i Rumænien, der også omfatter sammenkobling af "transit"-gassystemet med det nationale gassystem, blevet alvorligt forsinket. Projektet er imidlertid afgørende for den videre udvikling af gasmarkedet i Rumænien og i hele den sydøsteuropæiske region.

For alle de projekter, der er ramt af store forsinkelser, og hvor fremskridtene fortsat ikke er tilstrækkelige, har Kommissionen sendt opsigelsesvarsler til projektinitiativtagerne.

1.2 Konklusioner

Der er dokumenteret betydelige fremskridt for el- og gasinfrastrukturprojekter. Størstedelen af projekterne (40 ud af 44) er enten afsluttet eller skrider frem. For nogle projekters vedkommende er den endelige dato for gennemførelsen blevet udsat (se arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene).

Genopretningsprogrammet forbedrer konkret den måde, hvorpå det indre marked fungerer, ved at etablere sammenkoblinger mellem EU's østlige og vestlige dele og øge forsyningssikkerheden i det berørte land og de berørte regioner. Der bliver gjort nogle bemærkelsesværdige fremskridt: Projekterne vedrørende reversering af gasstrømmen er i gang og afværgede en gasforsyningskrise under den seneste kuldebølge i februar 2012. De støttede

elprojekter giver et stærkt incitament til gennemførelsen af det indre marked. Projekterne vedrørende elnettet vil bidrage til at absorbere den elektricitet, som produceres ved hjælp af vedvarende energikilder. Færdiggørelsen af et energiinfrastruktursystem på EU-plan skrider frem takket være fjernelsen af flaskehalse og den gradvise integration af "energiøer" som f.eks. de tre baltiske lande, Den Iberiske Halvø, Irland, Sicilien og Malta.

På nuværende tidspunkt forventes det, at størstedelen af de 25 igangværende projekter bliver afsluttet i løbet af 2013-2014, mens kun nogle få projekter vil fortsætte indtil 2017. De resterende projekter, dvs. dem, der er ramt af alvorlige vanskeligheder, kan blive afbrudt ved udgangen af 2013.

Mange af de forsinkelser og vanskeligheder, som nogle projekter er stødt på, kunne have været undgået, hvis de nationale regeludstedende myndigheder og ACER var blevet involveret i tide. Dette er en erfaring, som Kommissionen har taget hensyn til ved vurderingen og kortlægningen af projekter af fælles interesse under Connecting Europe-faciliteten (CEF).

2. Projekter vedrørende offshorevindkraftanlæg (OWE)

Genopretningsprogrammets delprogram vedrørende offshorevindkraftanlæg består af ni projekter inden for to primære aktivitetsområder:

- støtte til storskalaprovning, fremstilling og ibrugtagning af innovative møller og havvindmøllefundamenter
- støtte til udvikling af modulbaserede løsninger med henblik på integration af storproduktion af vindkraft i elnettet.

Modtagerne af støtten omfatter projektudviklingsvirksomheder, ingeniørvirksomheder, producenter af vedvarende energi og transmissionssystemoperatører. Der er disponeret over hele den finansielle ramme for genopretningsprogrammet på 565 mio. EUR, og der er foretaget udbetalinger til alle ni projekter på i alt 204 mio. EUR ved udgangen af juni 2013.

2.1 Hittidige fremskridt

Ud af de ni projekter er ét blevet afsluttet med succes (**Thornton Bank**). Tre andre projekter skrider godt frem og kan forventes at blive afsluttet i 2013-2014. Andre kan vare indtil 2016/2017 (gravitationsfundamenter), 2017/2018 (Aberdeen, Krieger Flak) og 2019 (Cobra Cable) og vil kræve nøje overvågning fra Kommissionens side.

Cobra Cable (sammenkobling mellem DK og NL) har været ramt af alvorlige forsinkelser, og partnerne, de danske og nederlandske transmissionssystemoperatører, har endnu ikke opnået godkendelse fra deres regeludstedende myndigheder til de nødvendige investeringer eller tilladelserne til den rute, som kablet skal følge. Efter at have modtaget et opsigelsesvarsel fra Kommissionen fornyede partnerne deres indsats og opnåede samtykke fra deres regeludstedende myndigheder til en proces, som skal føre til myndighedsgodkendelse i april 2014. Kommissionen søger nu at opnå forsikringer fra partnerne om de delmål, der skal være nået, før den endelige investeringsbeslutning kan træffes efter udgangen af 2013.

Ét projekt, HVDC Hub, vil blive afbrudt efter aftale med støttemodtageren som følge af de akkumulerede og fortsatte forsinkelser og det væsentligt ændrede og begrænsede anvendelsesområde.

2.2 Hittidige fremskridt efter sektor

2.2.1 Havvindmøller og fundamenter (seks projekter)

Gennem tilskud fra genopretningsprogrammet er anlæggelsen af de første store (400 MW) havvindmølleparker langt fra kysten (over 100 km) og på dybt vand (over 40 m) blevet sikret.

Midler fra genopretningsprogrammet har været medvirkende til, at de udvalgte projekter har kunnet opnå de nødvendige lån fra bankkonsortier med henblik på finansiel afslutning.

Genopretningsprogrammets aktiviteter på Thornton Bank i Belgien blev afsluttet i september 2011. Tre af de tyske vindmølleparkprojekter befinder sig allerede i offshoreanlægsfasen. Det forventes, at to af dem vil være afsluttet inden udgangen af 2013, og den tredje inden udgangen af 2014. Den første elektricitet fra offshorevindkraftanlæg, der er medfinansieret af genopretningsprogrammet, blev allerede leveret til det tyske elnet i efteråret 2010. Selv om disse projekter skrider godt frem, viser de nogle forsinkelser i forhold til den oprindelige planlægning, hovedsagelig på grund af forsinkelser i den garanterede nettilslutning. Det fjerde tyske havvindmølleprojekt, der går ud på at fremstille og installere gravitationsfundamenter, er blevet udskudt efter store forsinkelser i tilladelsesproceduren. Det forventes at blive fuldført senest i 2017.

Projektet, der har til formål at oprette et teknologisk testcenter for offshorevindenergi ud for Aberdeen (Det Forenede Kongerige), har opnået fuldt samtykke. Dette samtykke anfægtes dog for øjeblikket retligt. Den endelige investeringsbeslutning for dette projekt forventes at blive truffet i begyndelsen af 2014.

2.2.2. Offshorevindenerginet (tre projekter)

I 2012 blev den endelige investeringsbeslutning vedrørende "Kriegers Flak – kombineret netløsning" i Østersøen truffet. Dette flagskibsprojekt er den første offshoresammenkobling, der både anvendes som forbindelse mellem havvindmølleparker og som grænseoverskridende sammenkoblingslinje. Som sådan udgør den en første vigtig byggesten i den modulære udvikling af et offshorenat. Den tekniske løsning for Kriegers Flak-området, der omfatter vigtige teknologiske HVDC VSC-komponenter, er blevet fundet, og der er blevet udviklet en markeds- og forretningsmodel for kombinationen af elektricitet fra vedvarende energikilder og grænseoverskridende handel med elektricitet. Der kan forventes store virkninger for den fremtidige udformning af kombinerede sammenkoblinger og integration af offshorevindenergi.

Imidlertid udgør den generelle situation for projekter vedrørende offshorevindenerginet fortsat en stor udfordring. Navnlig offshorebaseret anvendelse af innovativ HVDC-teknologi i multiterminalløsninger står over for en kompleks kombination af teknologiske, lovgivningsmæssige og kommercielle hindringer.

Forsinkelser i de nationale regeludstedende myndigheders beslutninger om medfinansiering hindrer en rettidig gennemførelse af projekter vedrørende offshorevindenerginet. De nationale regeludstedende myndigheder spiller en central rolle i disse projekter, sådan som det kan ses i forbindelse med gas- og elinfrastrukturer, hvor de økonomiske modeller er langt mere udviklet, og erfaringen med samarbejdet mellem de nationale regeludstedende myndigheder langt større. Kommissionen mener, at de nationale regeludstedende myndigheder bør handle på en mere koordineret måde sådan som krævet i den tredje interne energipakke¹⁰.

2.3 Konklusioner

Genopretningsprogrammets støtte til projekter vedrørende "vindmøller og fundamenter" resulterer i en direkte forøgelse af den CO₂-frie elektricitetsproduktionskapacitet på 1 500 MW. Projekterne under genopretningsprogrammet skaber også vigtige læringseffekter som f.eks. nedsat produktionstid for havvindmøllefundamenter og reduceret anlægstid for fundamenter.

¹⁰ Direktiv 2009/72/EF og direktiv 2009/73/EF om fælles regler for det indre marked for elektricitet og gas.

For projekterne vedrørende integration af vindmøller i elnettet er HVDC-teknologiens udviklingsstadium og omkostninger, tilladelserne til de vindmølleparker, der skal tilsluttes, samt den medfinansiering, der skal opnås gennem de regeludstedende myndigheder, de afgørende forhindringer, der skal overvindes, før de endelige investeringsbeslutninger kan træffes.

3. CO₂-opsamling og -lagring (CCS)

3.1 Indledning

Virkeliggørelsen af målet om dekarbonisering af energisystemet med fossile brændsler inden 2050 som led i energimikset kræver anvendelse af CO₂-opsamling og -lagring. Genopretningsprogrammet sigter mod demonstration af integrerede CCS-projekter med henblik på at gøre teknologien kommercielt rentabel ved udgangen af dette år. Programmet ydede finansiell støtte på 1 mia. EUR til projekter i elproduktionssektoren, hvoraf 399,5 mio. EUR allerede er blevet udbetalt til støttemodtagerne pr. juni 2013. Integrerede CCS-projekter er en ny teknologisk udfordring, og deres demonstration skal løse de forskellige tekniske, økonomiske og juridiske problemer i forbindelse hermed. Projekternes koordinatore er forsyningselskaber eller energivirksomheder. Andre støttemodtagere omfatter energitransmissionsvirksomheder, leverandører af udstyr og forskningsinstitutter.

3.2 Hittidige fremskridt

Under genopretningsprogrammet modtog seks CCS-projekter (fra Tyskland, Det Forenede Kongerige, Italien, Nederlandene, Polen og Spanien) oprindeligt støtte.

Projektet Jämschwalde (Tyskland) blev afbrudt efter anmodning fra initiativtageren med virkning fra den 5. februar 2012 på grund af et manglende regelsæt for CO₂-lagring samt problemer vedrørende offentlighedens accept. Initiativtageren konkluderede på daværende tidspunkt, at den manglende gennemførelse af CCS-direktivet i tysk ret ikke ville have gjort det muligt at opnå de nødvendige CO₂-lagringstilladelser inden for projektets tidsramme.

Det polske projekt (Belchatow) blev afbrudt den 6. maj 2013 efter anmodning fra initiativtageren, fordi der ikke forelå en realistisk plan for afhjælpning af manglerne i projektets finansielle struktur, på grund af tekniske risici, og fordi medlemsstaten havde undladt at gennemføre CCS-direktivet rettidigt med deraf følgende mangel på en hensigtsmæssig retlig ramme for CO₂-lagring og problemer med offentlighedens accept af CO₂-lagring.

Det italienske projekt (Porto Tolle) blev afbrudt den 11. august 2013 efter anmodning fra initiativtageren på grund af uoverstigelige forsinkelser i projektgennemførelsen som følge af en afgørelse fra statsrådet i Italien (Consiglio di Stato) om at ophæve miljøtilladelsen til Porto Tolle-kraftværket. Endvidere mente initiativtageren ikke, at der var udsigt til, at projektets finansielle struktur ville komme på plads. Projektinitiativtageren kommer dog ikke til at indstille alle aktiviteter vedrørende CCS, men skal arbejde videre med forskellige aspekter af CCS i pilotanlægget i Brindisi.

For de tre øvrige projekters vedkommende er den endelige investeringsbeslutning endnu ikke blevet vedtaget. Kommissionen er stærkt besluttet på at støtte den vellykkede gennemførelse af alle de resterende projekter.

Deres situation er følgende:

For så vidt angår det britiske projekt (Don Valley), er initiativtagerne indstillet på at gå videre og sigter mod at opnå operationel støtte gennem den britiske "Contract for Difference"-ordning (CFD), som er under udarbejdelse. Gennemførelsen af projektet vil skabe muligheder

for synergivirkninger med et af de projekter, som den britiske regering har udvalgt som berettiget til at søge støtte i forbindelse med udbuddet vedrørende kommercialisering af CCS.

Det nederlandske projekt (ROAD) er den endelige investeringsbeslutning, der er mest fremskreden og klar til vedtagelse, hvis stigningen i projektomkostningerne, navnlig på grund af den lave CO₂-pris, kan modsvares af supplerende finansiering. Der er drøftelser i gang med andre investorer med det formål at få projektets finansielle struktur på plads i 2013.

Med hensyn til det spanske projekt (Compostilla) vil genopretningsprogrammets foranstaltninger blive gennemført i oktober 2013 som planlagt. Til den tid vil tre pilotanlæg til opsamling, transport og lagring af CO₂ være operationelle og udgøre meget nyttige testanlæg for CCS i hele værdikæden. Det eventuelt næste trin i projektet, der ligger uden for genopretningsprogrammets foranstaltninger, bør være et integreret CCS-demonstrationsanlæg i industriel målestok, hvilket dog vil kræve, at der findes supplerende midler.

3.3 Konklusioner

Til trods for de gode fremskridt, der indtil videre er gjort i det forberedende arbejde med gennemførelsen af løsninger vedrørende opsamling, transport og lagring af CO₂, er den faktiske gennemførelse af de fleste CCS-projekter fortsat usikker. Offentlighedens accept af CO₂-lagring på land er fortsat en væsentlig hindring. Omkostningerne til investeringer og drift er meget høje, og, som man har vidst lige fra programmets begyndelse, indebærer finansiering fra genopretningsprogrammet i sig selv en kickstart for projekterne, men er ikke tilstrækkelig til at dække alle supplerende omkostninger i forbindelse med anvendelsen af CCS i kraftværker. Kombinationen med NER300 og Regionalfonden er endnu ikke blevet udnyttet fuldt ud. Derudover tacklede virksomhederne ikke alle de tekniske udfordringer, og i mange tilfælde er der ikke blevet sikret tilladelser i tide. Med de aktuelle CO₂-priser, som er meget lave, og uden andre retlige begrænsninger eller incitamenter er der ikke nogen begrundelse for, at økonomiske aktører skulle investere i CCS.

Meddelelsen af 27. marts 2013 om fremtiden for CO₂-opsamling og -lagring i Europa¹¹ har til formål at sætte ny gang i CCS-dagsordenen og skabe en debat om, hvordan man bedst kan tilskynde til demonstration og udbredelse og fremme investeringer. Kommissionen vil på grundlag af de bidrag, den har modtaget i forbindelse med den igangværende høring, den fuldstændige analyse af CCS-direktivets gennemførelse og anvendelse i medlemsstaterne og inden for rammerne af sit arbejde med klima- og energirammen for 2030 overveje behovet for at udarbejde forslag, eventuelt på kort, mellemlang og lang sigt.

CCS-direktivet tilvejebringer en retlig ramme for indsamling, transport og lagring af CO₂. Ved udløbet af gennemførelsesfristen i juni 2011 rapporterede kun nogle få medlemsstater om fuldstændig eller delvis gennemførelse. Situationen er blevet væsentligt forbedret i mellemtiden, og for øjeblikket har kun én medlemsstat ikke meddelt Kommissionen nogen gennemførelsesforanstaltninger til direktivet. Samtidig med at flertallet af medlemsstaterne med forslag til CCS-demonstrationsprojekter har afsluttet gennemførelsen af direktivet, forbyder eller begrænser flere medlemsstater lagring af CO₂ på deres område. Dette bliver undersøgt i detaljer ved den udførlige analyse af CCS-direktivets gennemførelse i medlemsstaterne.

Med hensyn til den nærmeste fremtid er den anden indkaldelse af forslag, der blev offentliggjort den 3. april inden for rammerne af NER300-programmet, endnu en chance for at forbedre de aktuelle udsigter for CCS-demonstration i Europa.

¹¹ COM(2013) 180 final.

Også i forbindelse med genopretningsprogrammet vil Kommissionen vurdere resultaterne af den igangværende høring og anden indkaldelse under NER300-programmet (hvor der kun blev ansøgt om støtte til ét CCS-projekt) og drage de nødvendige konklusioner med hensyn til fremtiden for de resterende CCS-demonstrationsprojekter under genopretningsprogrammet.

III DEN EUROPÆISKE ENERGIEFFEKTIVITETSFOND (EEEF)

1. Indledning

Som krævet i ændringsforordningen om genopretningsprogrammet indeholder det arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, der ledsager denne rapport, en midtvejsevaluering med oplysninger om situationen med hensyn til den "finansielle facilitet" (EEEF, teknisk bistand og bevidstgørelsesaktiviteter).

Evalueringen viser nogle pæne foreløbige resultater og rimeligt lovende udsigter for fonden.

Hidtil er der blevet godkendt og underskrevet seks projekter, hvilket fører til tildeling af et samlet beløb på 79,2 mio. EUR.

Endvidere indebærer projektforberedelsen i den mest veludviklede kategori potentielle investeringer til en værdi af 114 mio. EUR.

Det forventes derfor, at det fulde EU-bidrag vil gå til investeringer, selv om det er en udfordring.

Med hensyn til teknisk bistand blev der godkendt otte anmodninger til et samlet beløb af 6,3 mio. EUR.

2. Vigtigste resultater af midtvejsevalueringen

Virkeliggørelse af forordningens mål

Det første mål med ændringsforordningen var at oprette en særlig investeringsfond, som skulle omfordele de uudnyttede bevillinger under genopretningsprogrammet med udnyttelse af supplerende bidrag. Dette er opnået med støtte fra Den Europæiske Investeringsbank, der havde fået til opgave at oprette fonden og forvalte EU's bidrag.

Det andet mål med EEEF var at fremme finansiering af investeringer i energieffektivitet (porteføljemål på 70 %), vedvarende energi (20 %) og ren bytransport (10 %). Fonden koncentrerer sig derfor primært om at afhjælpe specifikke finansielle og ikkefinansielle hindringer for energieffektivitet såsom høje transaktionsomkostninger, fragmenterede og små investeringer, begrænset adgang til kredit, kompleks aftaleopbygning og manglende kapacitet hos projektinitiativtagerne.

For at gøre dette støtter fonden udviklingen af et troværdigt marked for energieffektivitet gennem tilvejebringelse af ikkestandardiseret projektf finansiering¹² og særlige finansielle produkter (både lån og egenkapital)¹³, idet den navnlig støtter udviklingen af kontrakter om energimæssig ydeevne.

Med henblik på at afhjælpe manglen på finansiering og investorers risikou villighed blev EEEF oprettet som en lagdelt investeringsfond med tre kategorier af aktier. EU har investeret i junior C-aktier, der absorberer de første tab og tager størstedelen af risikoen for at tiltrække yderligere, herunder private, investorer.

¹² Projektf finansiering er baseret på projektets cash flow snarere end på dens sponsorers balance, værdiskabelse og benchmark for risikovurdering af selve energieffektivitetsprojekterne.

¹³ F.eks. foranstillet og efterstillet gæld, mezzanininstrumenter, sikkerhedsstillelse, egenkapital, leasingstrukturer og forfæitning af lån. EEEF yder ikke tilskud eller rentetilskud ("bløde" lån), da disse finansielle incitamenter ikke anses for egnede til projekter, som genererer tilstrækkelige indtægter.

EEEF fungerer også som en rollemodel for innovative finansieringsinstrumenter, der investerer i omkostningseffektive og modne bæredygtige energiprojekter (med en tilbagebetalingstid på op til 20 år) og tiltrækker privat kapital, samtidig med at den viser de forretningsmæssige muligheder for disse investeringer og skaber troværdige resultater.

Omkostningseffektivitet

Det vejledende budget for 2013 omfatter administrationsudgifter på 1,49 mio. EUR og tildeling af investeringsstøtte på 160 mio. EUR. Hvis dette opnås, betyder det helt konkret, at 1 EUR brugt på administrationsudgifter fører til investeringer på ca. 108 EUR. Her er der ikke taget hensyn til indtægter i form af renter og afdrag på hovedstolen (21 804 EUR for 2012), der er den første tildeling til dækning af EEEF's administrationsudgifter.

Additionalitet

EEEF's additionalitet er dokumenteret ved dens evne til at stille langfristet finansiering til rådighed og fremme markedsbaserede kvalitetsinvesteringer med replikationseffekter, samtidig med at der opretholdes en geografisk balance i projektforberedelsen.

Fondens tekniske bistand kan effektivt afhjælpe projektinitiativtagernes manglende kapacitet og de administrative hindringer for sammenkobling af større projekter for at opnå en kritisk masse.

Oprettelsen af fonden og dens første foranstaltninger har øget bevidstheden om forretningsmulighederne i energieffektivitet og innovativ projektfinansiering, som tiltrækker den private sektors og de finansielle institutioners interesse.

Løftestangeffekt

På programniveau er EU's bidrag (125 mio. EUR) blevet mere end fordoblet med yderligere tilsagn fra investorer (140 mio. EUR). For hver 100 EUR, som EU disponerer over til projektfinansiering, tilvejebringer andre investorer mere end 110 EUR, hvilket giver en løftestangseffekt på mere end 2. Fremadrettet er det naturligvis ønskeligt, at flere investorer beslutter at investere, men dette vil ikke ske, medmindre EEEF har opnået overbevisende resultater.

Forsvarlig økonomisk forvaltning

Den finansielle forvaltning af EEEF er baseret på retningslinjer og principper, der er fastsat af Europa-Kommissionen og EIB, og følger høje bankstandarder, som overvåges og vurderes på de forskellige investeringstrin.

Investeringsadministratoren (Deutsche Bank) udarbejder månedlige investeringsporteføljerapporter, kvartalsrapporter og årlige forretningsplaner, hvori der fastsættes årlige mål, og hvori virkningerne for EEEF anslås.

Kommissionen sikrer løbende overvågning af EEEF på arbejdsgruppeniveau og gennem sin repræsentation i EEEF's tilsynsorgan og bestyrelse. Den er også ansvarlig for godkendelsen af anmodninger om teknisk bistand, som er udarbejdet af investeringsadministratoren.

3. Vigtigste konklusioner

Erfaringer med EEEF har bidraget til at forstå dynamikken på markedet for energieffektivitet, hvilket tyder på, at:

- finansieringsinstrumenter for bæredygtig energi skal være fleksible og afspejle de lokale markedsbehov
- den manglende kapacitet til at udvikle og finansiere investeringer i energieffektivitet kan afhjælpes effektivt gennem ydelse af projektudviklingsbistand, som vil gøre det muligt at tilvejebringe verificeret dokumentation for virkningerne af investeringer i energieffektivitet og opbygge sektorens troværdighed og investorernes tillid
- instrumenter på EU-plan bør tackle fælles barrierer, markedssvigt og virkningerne af finanskrisen og samtidig supplere eksisterende nationale eller regionale ordninger, så dobbeltarbejde og fortrængning af private investeringer undgås
- samling af efterspørgslen ved at sammenkoble enkeltstående projekter til større projekter og samarbejde gennem finansielle formidlere og garantistillelse er nødvendig for at overvinde markedsfragmentering.

Generelt viser evalueringen nogle pæne foreløbige resultater og rimeligt lovende udsigter for fonden.

For øjeblikket synes en forhøjelse af EU's finansielle bidrag ikke berettiget bl.a. på grund af det endnu ikke tildelte beløb. Når dette beløb er brugt, og fonden er fuldt udviklet og har vist sin tiltrækningskraft på markedet, kan yderligere bidrag komme på tale, såfremt der er en stor stigning i låntagningen.

IV OFFENTLIGE INDKØB

Som følge af Revisionsrettens bemærkninger om fejl i udbudsprocedurerne i forbindelse med et projekt under genopretningsprogrammet besluttede Kommissionen at træffe systematiske foranstaltninger og sendte et detaljeret spørgeskema til 59 initiativtagere (61 projekter) i slutningen af 2012 med henblik på at indsamle oplysninger om de procedurer, som de anvendte ved tildelingen af kontrakter i forbindelse med gennemførelsen af foranstaltningen.

Den gennemførte analyse viste tydeligt, at de støttemodtagere, der var omfattet af projektet under genopretningsprogrammet, havde et omfattende kendskab til deres situation i henhold til reglerne om offentlige indkøb og tildeling af kontrakter. Det forventes, at Kommissionens systematiske bevidstgørelsesindsats over for genopretningsprogrammets støttemodtagere vil bidrage til at undgå fremtidige mangler i udbudsprocedurerne (de hidtil konstaterede mangler påvirkede ikke gennemførelsen af genopretningsprogrammet).

EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 18.11.2013
COM(2013) 791 final

ANNEX 1

BILAG

betalinger inden for rammerne af genopretningsprogrammet

til

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

om gennemførelsen af det europæiske genopretningsprogram for energiområdet

{ SWD(2013) 457 final }

{ SWD(2013) 458 final }

**Samlede betalinger til projekter under
genopretningsprogrammet (EUR)**

30. juni 2013

BL	år	I alt
Samkøringslinjer	2010	360 855 255,05
	2011	224 169 430,99
	2012	129 624 008,68
	2013	67 763 843,57
I alt		782 412 537,72
CCS	2010	193 746 614,74
	2011	192 027 188,76
	2012	37 119 607,39
	2013	19 405 061,13
I alt		-42 735 826
I alt		399 562 646,02
Offshore vindenergi	2010	146 307 027,84
	2011	41 300 324,67
	2012	15 648 927,94
	2013	804 463,30
I alt		204 060 743,75
	2011	30 000 000,00
	2012	934 251,15
Energieffektivitetsfonden		30 934 251,15
Tilsammen		1 416 970 178,64